

DE CE GÂNDIREA LATERALĂ ÎNCĂ DE LA GRĂDINIȚĂ?

Prof. Înv. Preșcolar

Pălie Carmen - Viorica

G.P.P., Pinocchio,, Fălțiceni- structura Dumbrava Minunată

EDWARD DE BONO

- ❖ Personalitate de referință în domeniul gândirii creative și inventatorul conceptului de „gândire laterală”, și al tehnicii celor „Șase pălării gânditoare”,.
- ❖ Oferă instrumente practice, creative pentru a permite tuturor, nu doar celor cu „înclinații artistice să fie creativ”, în mod deliberat.
- ❖ Gândirea creativă poate fi văzută ca o abilitate obișnuită și intenționată, nu un talent misterios.
- ❖ Gândirea laterală este strâns legată de intuiție, creativitate și umor și reprezintă un proces deliberat.
- ❖ Educația se bazează pe principiul adunării cât mai multor informații care se vor transforma în idei utile prin gândirea verticală, în timp ce gândirea laterală se ocupă cu generarea de idei noi, spargerea unor bariere conceptuale pentru a duce la schimbări și progrese în orice domeniu.

DEOSEBIRI ȘI COMPLEMENTARITATE ÎNTRU GÂNDIREA LATERALĂ ȘI GÂNDIREA VERTICALĂ

- ❖ Gândirea laterală este diferită de gândirea verticală prin faptul că nu are nevoie de justificări , în timp ce gândirea verticală urmează pași secvențiali, justificați.
- ❖ În gândirea laterală câteodată e nevoie de o greșeală pentru a ajunge la o soluție corectă, în timp ce în gândirea verticală acest lucru este imposibil.
- ❖ În gândirea laterală se poate să căutăm în mod voit informații irelevante, în timp ce în gândirea verticală selectează doar informații relevante.
- ❖ Gândirea laterală este creativă, gândirea verticală este selectivă.
- ❖ Gândirea laterală și gândirea verticală reprezintă moduri de a-ți folosi mintea.
- ❖ Gândirea laterală sporește eficiența gândirii verticale.
- ❖ Gândirea laterală clarifică gândirea verticală.
- ❖ Gândirea verticală poate folosi idei generate de gândirea laterală.
- ❖ Așadar cele două tipuri de gândire nu se substituie , ci sunt necesare și complementare, de aceea trebuie utilizate ambele pentru a le folosi în cel mai eficient mod.

DEZVOLTAREA GÂNDIRII LATERALE

Gândirea laterală trebuie înțeleasă ca o metodă creativă ce propune ieșirea din tipare, reconsiderarea posibilităților și chiar deconectarea, umorul. Pentru a o putea utiliza trebuie, desigur, înțeles faptul că ea nu va submina gândirea verticală, că uneori nu va genera nimic util, dar și că neutilizarea ei ne-ar aduce într-un impas. Ca ființe umane am fost obișnuiți să apelăm mereu la concepte și clișee deja formate și nu de puține ori ne-am aflat în impas neputând să rezolvăm anumite probleme. Acest lucru se datorează neexercitării gândirii laterale care ne-ar permite să reformulăm problema, să o tratăm mai superficial sau să dăm frâu liber creativității. În același timp ori de câte ori ne găsim în situații dificile activăm gândirea laterală și fie că luăm o decizie bună sau doar o amânăm, reușim să trecem peste acest obstacol. Așadar este important să învățăm să reconfigurăm modul de gândire și chiar să schimbăm perspectiva pentru că altfel ne-am trezi că nu vom mai avea invenții și progrese în diferite domenii.

DE CE GÂNDIREA LATERALĂ LA GRĂDINIȚĂ?

- ❖ Copilul preșcolar se află la vârsta la care nu are formate clișeele gândirii verticale așa ca un adult și de aceea dacă vom încuraja folosirea gândirii laterale vom reuși ca aceștia să o utilizeze frecvent în toate domeniile.
- ❖ Creativitatea, imaginația și „de ce-urile?„ caracterizează această etapă și tocmai acestea sunt instrumentele gândirii laterale de care ne putem folosi. De obicei copiii au idei care stârnesc umorul sau care ni se par irealizabile, dar tocmai acestea sunt necesare în educarea gândirii laterale. Nu de puține ori am observat construcții „bizare”; desene „indescifrabile” sau răspunsuri „ilogice” pe care am încercat să le respingem sau să le corectăm și de aceea noi suntem responsabile de inhibarea gândirii laterale.
- ❖ Întotdeauna ne este greu să producem idei noi în mod intenționat, dar preșcolarul are tocmai această caracteristică nativă pe care trebuie să o dezvoltăm, nu să o stopăm.
- ❖ Ar trebui să profităm de mediul în care ne aflăm pentru ca și noi să ne exersăm gândirea laterală, ba mai mult să căpătăm deprinderea de o folosi.

TEHNICI , METODE ȘI EXEMPLE DE UTILIZARE A GÂNDIRII LATERALE LA GRĂDINIȚĂ

- ❖ CĂUTAREA ALTERNATIVELOR - cel mai des utilizată în găsirea unui alt mod de a privi lucrurile, de a oferi o nouă perspectivă asupra a ceea ce știm. O putem utiliza în jocurile de construcție, schimbarea finalului unei povești, compararea unor situații, emiterea ipotezelor și concluziilor în cadrul unor experimente
- ❖ FOLOSIREA IMAGINILOR - putem utiliza această metodă frecvent pentru a descrie ceea ce credem că se întâmplă în acea imagine-lectură după imagini, sau pentru a demonstra mai multe moduri de a interpreta o imagine. În acest caz putem să arătăm o planșă dintr-o poveste pe care vrem să le- o spunem copiilor pe jumătate acoperită, cerându-le să spună ce își imaginează că se găsește sub partea acoperită. Vom descoperi multe variante de răspunsuri, pe care la final le vom compara descoperind imaginea în întregime și prezentând povestea așa cum este în realitate.
- ❖ REZOLVAREA PROBLEMELOR- acestea pot fi comportamentale, conflictuale, matematice, deci întâlnite zi de zi și pot fi cu ușurință interpretate, analizate și soluționate în cadrul ADP-urilor, activităților matematice, activităților practice prin generarea de răspunsuri, soluții.

TEHNICI ,METODE ȘI EXEMPLE DE UTILIZARE A GÂNDIRII LATERALE LA GRĂDINIȚĂ

❖ TEHNICA DE CE?- denumită și Brainstorming este foarte des utilizată atunci când încercăm să găsim soluții, sau să argumentăm luarea unei decizii. Totuși, deși această metodă pare cunoscută de toată lumea, ea trebuie aplicată nu doar cu scopul unor răspunsuri evidente devenite deja clișee ale gândirii verticale, ci cu scopul de a da naștere altor idei inovatoare. De exemplu la întrebarea „ De ce ne jucăm iarna cu zăpadă?„, - copiii pot răspunde că o pot face și vara dar cu zăpadă artificială sau călătorind la Polul Nord.

❖ AMÂNAREA JUDECĂȚII-este o altă tehnică folosită pentru dezvoltarea gândirii laterale și o putem utiliza fie în cazul în care nu ne grăbim să luăm o decizie și putem explora încă tema- experimente, deciderea unui tip de activitate pe care vrem să o desfășurăm și nu toată lumea a reușit să-și enunțe dorințele; sau judecăm, analizăm o idee oferită de cineva și nu putem hotărî să o acceptăm,refuzăm sau condamnăm- utilizată mai ales atunci când copiii lucrează în grupuri mici și nu se pun de acord ce să construiască, sau cum să împartă responsabilitățile.

TEHNICI ,METODE ȘI EXEMPLE DE UTILIZARE A GÂNDIRII LATERALE LA GRĂDINIȚĂ

- ❖ TEHNICA DESIGNULUI- sau desenul prin care copiii își pot dezvolta gândirea laterală într-o manieră vizibilă de toată lumea completată de Tehnica Philips sau Turul Galeriei.
- ❖ METODA INVERSĂ- al cărei scop principal este provocarea de a inversa punctul de vedere.De exemplu putem folosi în cadrul unor convorbiri sau discuții libere inversarea rolurilor: copilul devenind educatoare și noi copilul; sau în loc să vorbim despre venirea iernii- să plecăm noi în căutarea ei, sau plecarea de de la soluția găsită (final) spre ipoteză (început).
- ❖ TEHNICA ANALOGIEI- trebuie să declanșeze o evoluție și să evite linia firească a gândirii. Acest lucru îl putem realiza în cadrul activităților de dezvoltare a limbajului la povestiri sau repovestiri atunci când asociem un personaj- Cenușăreasa- cu un lucru real – copilul- și îi cerem să spună cum ar fi procedat în locul ei. Sau, atunci când îi cerem copilului să se joace „ De-a mama” ; „ De- a doctorul”.

CUM NE AUTOEDUCĂM SĂ FOLOSIM GÂNDIREA LATERALĂ?

Primul pas către folosirea gândirii laterale constă în înțelegerea naturii și necesității ei. De asemenea este important să înțelegem că instrumentul dezvoltării gândirii laterale denumit PO (SĂ PRESUPUNEM CĂ sau DACĂ) este opusul instrumentului NU folosit de gândirea verticală, logică.

Acesta are următoarele funcții:

- Crearea de noi aranjamente ale informațiilor prin : juxtapunere – alăturarea a două lucruri fără nici o legătură reciprocă(casă- ou), îndoială- să presupunem că, greșeală, amânare.
- Combaterea vechilor aranjamente de informații prin oferirea de alternative.
- Relaxează limbajul și vorbirea.

Așadar, în momentul înțelegerii acestor lucruri și conștientizării avantajului oferit de creativitatea și absența clișeelor copiilor de vârstă preșcolară, suntem responsabile cu dezvoltarea sau inhibarea gândirii laterale.

CONCLUZII

Deși complicată ca înțelegere, acceptare și utilizare pentru adulți, gândirea laterală este cred, caracteristică preșcolarilor. Cu măiestrie și tact, prin jocuri, experimente, convorbiri sau pur și simplu pentru destindere putem să acceptăm și să încurajăm aceste idei ale copiilor diferite de cele ale adulților. Cheia unor generații mai libere, mai creative, mai dispuse să reformuleze răspunsuri și să reconfigureze trasee deja folosite este în mâinile noastre și nu trebuie irosită. Cu siguranță nu trebuie să uităm de gândirea logică, verticală, să corectăm și să evaluăm, dar atâta timp cât ne ocupăm de educarea copiilor nu trebuie să ne abatem de la niciuna dintre cele două tipuri de gândire.

Prin jocuri, desen, convorbiri putem lăsa copii să recreeze lucruri, idei, obiecte, deoarece doar așa vor fi în stare să reconfigureze viitorul.

BIBLIOGRAFIE:

1. De Bono Edward, 2018, Gândirea laterală, Curtea Veche Publishing, București.